

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1100
Toplantı Tarihi/Sayısı : 4.7.2024/43
Karar Numarası : 2024/591
Başvuran : A. Ş. T.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : Bozkurt Mahallesi, Bozkurt 1 Sokak, 5M/1, Kesin/KIRIKKALE

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın bulunduğu ceza infaz kurumunda istediği şekilde tedavisinin gerçekleştirilmediği ve sağlık hakkına erişiminin engellendiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Uyuşturucu kullanması sebebiyle bağımlı olduğunu, aynı zamanda psikolojik tedavi de gördüğünü, kendisine muadil ilaçların verildiğini, Kurum Müdürüne uyuşturucu bağımlılığı nedeniyle tedavi görmek istediğini ve istediği tedaviyi görmezse intihar edeceğini söylediğini ancak söz konusu talebine karşılık bulamadığını ve kendisine tedavi imkânı olmadığını ifade edildiğini,

b. Tedavi görememesinden ötürü her yerinde yara çıktığını, sanırlarının çoğaldığını buna rağmen kimsenin bu durumu dikkate almadığını iddia etmekte ve tedavi görmek istediğini ifade etmektedir.

3. Muhatap Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın sağlık dosyasında yapılan incelemede; Kurumda hükümlü olarak bulunan başvuranın iddia etmiş olduğu rahatsızlıklarına ilişkin olarak sağlık kayıtlarının ve tıbbi geçmişinin incelendiği, başvuranın 15/2/2023 tarihinde Kuruma geldiği, 16/2/2023 tarihinde Kurum aile hekimi tarafından ilk muayenesinin Kurum sağlık biriminde yapıldığı,

b. Muhtelif tarihlerde başvuranın Kurumda verilen sağlık hizmetlerinden faydalandığı, reçete edilen ilaçların kendisine teslim edildiği, psikiyatri polikliniği tarafından başlatılan tedavisinin hâlen devam etmekte olduğu ve ilaçlarının kontrollü olarak kullanıldığı, 16/5/2023 tarihinde psikiyatri uzmanı tarafından yapılan muayene sonucunda önerilen kontrol tarihinde başvuranın tekrar hastaneye sevk işleminin sağlandığı, başvuranın sağlık işlemlerinin Kurumca titizlikle takip edildiği ve eksiksiz olarak yapıldığı belirtilmiştir.

4. Muhatap Kurumun yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte, başvuru

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

dilekçesindeki iddialar tekrarlanmıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Karar Türleri*" hususunun düzenlendiği 65'inci maddesine göre; "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

10. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir kötü muamelenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini, bu asgari seviyenin göreceli olduğunu, vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/9/2015, para. 86). Ayrıca muamelenin ardındaki saik ve amaç dikkate alınmalıdır. Muamelenin heyecanın yükseldiği ve duygu yoğunluğunun olduğu bir anda meydana gelip gelmediği de göz önünde bulundurulmalıdır (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, para. 83).

11. Kötü muameleyle maruz kaldığını iddia eden kişilerin, kötü muamele yasağının asgari ağırlık derecesini aşan muamele gördüklerini kanıtlayacak deliller ve emareleri sunmaları gereklidir. Bu kapsamda mağdur olduğunu ileri süren kişilerin olgulara dayanmayan yetersiz açıklamaları, iddialarının delillerle desteklenmemesi hatta kimi zaman delillerin uyumsuzluğu, kötü muamelenin yapıldığı yer, zaman ve diğer konulardaki çelişkili

ifadeleri gibi hususlar kötü muamelenin gerçekliğini şüpheye düşürür. Bu durumda iddiaların savunulabilir olduğundan ve dolayısıyla bu iddialara ilişkin derhâl resmî bir soruşturma başlatılması gerekliliğinden söz edilemeyecektir. Bu gibi durumlar -iddiaların güçlü bir dayanak ile birlikte yetkili merciler nezdinde dile getirilmemesi- söz konusu olduğunda mağdur olduğunu ileri süren kişilerin etkili bir soruşturma yürütülmesine ilişkin meşru bir beklentiye girebileceklerini söyleyebilmek de mümkün değildir (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45).

12. Somut başvuruda başvuran; uyuşturucu kullanması sebebiyle bağımlı olduğunu, aynı zamanda psikolojik tedavi de gördüğünü, kendisine muadil ilaçların verildiğini, muhatap Kurum Müdürüne uyuşturucu tedavisi görmek istediğini ve aksi takdirde intihar edeceğini ifade ettiğini ancak söz konusu talebine karşılık bulamadığını, muhatap Kurumda uyuşturucu bağımlılığı tedavisi imkânı olmadığını ifade edildiğini, her yerinde yara çıktığını, sanrılarının çoğaldığını buna rağmen kimsenin bu durumu dikkate almadığını iddia etmekte ve uyuşturucu bağımlılığı tedavisi görmek istediğini ifade etmektedir.

13. Söz konusu iddialara ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından gönderilen yazılı görüşte; başvuranın sağlık dosyasında yapılan incelemede, iddia etmiş olduğu rahatsızlıklarına ilişkin olarak sağlık kayıtlarının ve tıbbi geçmişinin incelendiği, başvuranın 15/2/2023 tarihinde muhatap Kuruma geldiği, 16/2/2023 tarihinde aile hekimi tarafından ilk muayenesinin muhatap Kurum sağlık biriminde yapıldığı, muhtelif tarihlerde başvuranın Kurumda verilen sağlık hizmetlerinden faydalandığı, reçete edilen ilaçların kendisine teslim edildiği, psikiyatri polikliniği tarafından başlatılan tedavisinin hâlen devam etmekte olduğu ve ilaçlarının kontrollü olarak kullanıldığı, 16/5/2023 tarihinde psikiyatri uzmanı tarafından yapılan muayene sonucunda önerilen kontrol tarihinde başvuranın tekrar hastaneye sevk işleminin sağlandığı, sağlık işlemlerinin titizlikle takip edildiği ve eksiksiz olarak yapıldığı belirtilmiştir.

14. Devletlerin işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin pozitif yükümlülükleri, sağlık hakkına ilişkin korumayı da kapsamaktadır. Alıkonulma merkezindeki kişinin fiziksel refahı ve kişiye sunulacak tıbbi koruma İdarenin pozitif yükümlülüğü kapsamında değerlendirildiğinde; alıkonulmanın doğasından kaynaklanan zorlukların dışında zorluk ve sıkıntı yaşanmaması, insan onuruna uygun bir şekilde sağlıklarının korunması ve gereken tedavi hizmetlerine tam ve zamanında erişebilmesi gerekmektedir (AİHM, *Kudla/Polonya*, B. No: 30210/96, 26/10/2000, para. 94). Bu bağlamda alıkonulma merkezindeki kişinin sağlık hizmetlerine erişiminin engellenmesi, kötü muamele yasağı çerçevesinde incelenebilecek bir iddia olarak değerlendirilmiştir. Öte yandan iddiaların yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere dönüşmesi gerekmektedir (AYM, *Hakan Olğun*, B. No: 2014/15588, 25/1/2018, para. 43).

15. Ceza infaz kurumundaki bir kişinin doktor tarafından muayene edilmesi ve bu bağlamda sağlık hizmetlerinden faydalanan olması doğrudan tıbbi yardımın yeterli olduğu anlamına gelmemektedir (AİHM, *Hummatov/Azərbaycan*, B. No: 9852/03 ve 13413/04, 29/11/2007, para. 116). Yetkililerin, kişinin ceza infaz kurumunda bulunduğu süre boyunca sağlık durumuna ilişkin kapsamlı ve düzenli kayıt tutması (AİHM, *Khudobin/Rusya*, B. No: 59696/00, 26/10/2006, para. 83) ve tedavi hizmetlerinin hızlı, doğru ve sistematik olması da (AİHM, *Melnik/Ukrayna*, B. No: 72286/01, 28/3/2006, para. 104-106) devletin işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında pozitif yükümlülükleri arasındadır. Bu çerçevede ceza infaz kurumunda sunulan sağlık hizmetlerinin halka genel olarak sunulan sağlık hizmetleriyle kıyaslanabilir düzeyde olması beklenmektedir (AİHM, *Blokhin/Rusya*, B. No: 47152/06, 23/3/2016, para. 137).

16. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Sağlığın korunması kurallarına uyma" başlıklı 27'nci maddesinin birinci fıkrasına göre; "Hükümlü, sağlığının korunması ve salgın hastalıkların önlenmesi için gerekli ve alınmış tedbirlere uymak, kişi sağlığı için tehlike doğuran durumları gecikmeksizin Kurum yönetimine bildirmek, kendi ve içinde yaşadığı ortamın temizliğine uygun davranışlar göstermek zorundadır."

17. 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri" başlıklı 71'inci maddesine göre; "Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbi araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir."

18. Mezkûr Kanun'un "Hükümlünün muayene ve tedavisi" başlıklı 78'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına göre; "Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi Kurumun hekimi tarafından yapılır. Genel veya hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçları, sağlık izleme kartına işlenir ve dosyasında saklanır. Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile üniversitelerin sağlık kuruluşları, hükümlülerin tedavileri bakımından gerekli yardımları yapmakla görevlidirler."

19. Mezkûr Kanun'un "Hastaneye sevk" başlıklı 80'inci maddesine göre; "Hükümlünün sağlık nedeniyle hastaneye sevkine gerek duyulduğunda durum, Kurum hekimi tarafından derhâl bir raporla ceza infaz kurumu yönetimine bildirilir."

20. Tüm dosya kapsamında yapılan inceleme neticesinde; başvuranın 15/2/2023 tarihinde muhatap Kuruma geldiği, 16/2/2023 tarihinde aile hekimi tarafından ilk muayenesinin muhatap Kurum sağlık biriminde yapıldığı, 26/2/2023 tarihinde başvuranın talebi üzerine sağlık birimine çıkarıldığı, aile hekimi tarafından yapılan muayene sonucunda üst solunum yolu enfeksiyonu (ÜSYE) tanısıyla reçete (Augmentin 1g 2x1, Parol 2x1) düzenlendiği, 1/3/2023 tarihinde psikososyal servis biriminin sosyal inceleme raporuna istinaden muhatap Kurum aile hekimi tarafından başvuranın muayenesinin yapıldığı ve sonucunda uyku bozukluğu tanısıyla ilaç tedavisine (Cedrina 300mg 1x1) başlandığı, 13/3/2023 tarihinde başvuranın yazdığı dilekçeye istinaden sağlık birimine çıkarıldığı, muhatap Kurum aile hekimi tarafından psikolojik rahatsızlığı ve tedavisi hakkında başvurana bilgilendirilme yapıldığı, 23/3/2023 tarihinde başvuranın talebi üzerine revire çıkarıldığı, muayene sonucunda ÜSYE tanısıyla reçete (Iburamin cold 2x1 ve Apranax Forte 550mg 2x1) düzenlendiği, yine 29/3/2023 tarihinde başvuranın talebi üzerine muhatap Kurum sağlık birimine çıkarıldığı, muayene sonucunda reflü tanısıyla reçete (Famodin 40mg ,Talcid tb. ve Apranax forte 550mg) düzenlendiği, 18/4/2023 tarihinde başvuranın talebi üzerine sağlık birimine çıkarıldığı, muayene sonucunda ÜSYE tanısıyla başka bir reçete (Iburamin cold 2x1, Apranax Forte 550mg 2x1 ve Tamflex oral sprey) daha düzenlendiği, 26/4/2023 tarihinde talebi üzerine sağlık birimine çıkarıldığı, depresif davranış bozukluğu tanısıyla psikiyatri polikliniğine sevkinin uygun görüldüğü ve reçete (...1g 1x1) düzenlendiği, 15/5/2023 tarihinde talebi üzerine sağlık birimine çıkarıldığı, muayene sonucunda miyalji tanısıyla ortopedi ve travmatoloji polikliniğine sevkinin uygun görüldüğü ve rahatsızlığı nedeniyle atel uygulamasının yapıldığı, 16/5/2023 tarihinde ilgilinin Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi Psikiyatri Polikliniğine sevkinin sağlandığı, psikiyatri uzmanı tarafından yapılan muayenesi sonucunda anksiyete bozukluğu tanısıyla reçete (... 2xyarım, ... 200mg 2x1 ve ... 30mg 1x1) düzenlendiği ve muhatap Kurum aile hekimi tarafından başlanan ... 1g ilaç tedavisinin durdurulduğu, başvurana 3 ay sonrası için psikiyatri polikliniği kontrolünün önerildiği, 16/5/2023 tarihinde başvuranın Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi

Ortopedi Polikliniğine sevkinin sağlandığı, yapılan muayene sonucunda atelin çıkarıldığı ve reçete düzenlendiği, 23/5/2023 tarihinde başvuranın talebi üzerine muhatap Kurum sağlık birimine çıkarıldığı, muayene sonucunda yumuşak doku bozukluğu tanısıyla reçete (Fucidin krem, Sef 1 gr tb ve allerinit tb) düzenlendiği anlaşılmıştır. Bu kapsamda, başvuranın ilaçlarının yenilendiği, düzenli olarak muhatap Kurum sağlık birimine çıkabildiği, hastaneye sevklerinin gerçekleştirildiği ve sağlık hizmetine erişim konusunda herhangi bir aksaklığın yaşanmadığı anlaşılmıştır. Hülasa başvurana Kurum aile hekimi ve sevk edildiği hastanelerdeki uzman hekimlerce reçete edilen ilaçların temin edilerek kullanıldığı, keza başvurana muadil ilaç verildiğine dair herhangi bir bilgi, belge yahut ibare sunulmadığı anlaşılmıştır.

21. Bütün bu süreç incelendiğinde, başvuranın muhatap Kurumda tutulmaya başlandığı tarihten başvuru tarihine kadarki yaklaşık 4 aylık sürede; sağlık biriminde ve hastanede farklı zamanlarda toplam 11 kez muayene olduğu, 2 kez hastaneye sevk edilerek hastanede tedavisinin sağlandığı anlaşılmıştır. Bu çerçevede başvuranın tedavi ve hastane sevk taleplerinin idari tasarruflar çerçevesinde gerçekleştirildiği, başvuranın iddialarının genel olarak soyut kaldığı değerlendirilmiş olup bu nedenle başvuru konusu olayda hak ihlaline varacak bir uygulama bulunmadığı değerlendirilmiştir.

22. Sonuç olarak yukarıda açıklanan nedenlerle kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

4/7/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYZAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

Ek: 2024/591 A. Ş. T. Kararı Saffet BALIN Karşı Oyu (1 Sayfa)

16.07.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : A. Ş. T.
Karar Numarası : 2024/591

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin azami olarak altı ay olduğu açıktır.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığı görülmektedir. Kurumumuzun insan kaynağı ile beraber değerlendirildiğinde mevcut durumdaki olağan dışı gecikmelerin makul görülebilmesi mümkün değildir. Kaldı ki aynı dönemde Kurumun insan kaynağının "tali" olarak değerlendirilebilecek faaliyetlere kanalize edildiği görülmektedir. Bu durum Kurumun insan kaynağının etkili ve verimli olarak kullanılmaması ve iş akış takiplerinin düzenli olarak yapılamamasının olağan sonucudur.

Mücbir sebepler hariç olmak üzere başvuruların öngörülen yasal sürede sunulmamasında sorumluluğu olan personel hakkında gerekli tahkikatın da yapılması gerektiği şerhiyle birlikte yukarıda sıralanan gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>